PEDAGOGISCH DOSSIER
«ZOO»

mima

Beknopte geschiedenis van het antropomorfisme

Dieren inspireren kunstenaars al sinds mensenheugenis. Wanneer een kunstenaar een dier of voorwerp menselijke eigenschappen toekent, ontstaat een zogenaamd antropomorf werk.

Het antropomorfisme in de kunst vertelt veel over onze kijk op de wereld en onze geloofsovertuigingen. Het is in elke fase van de geschiedenis een spiegel van de mensheid.

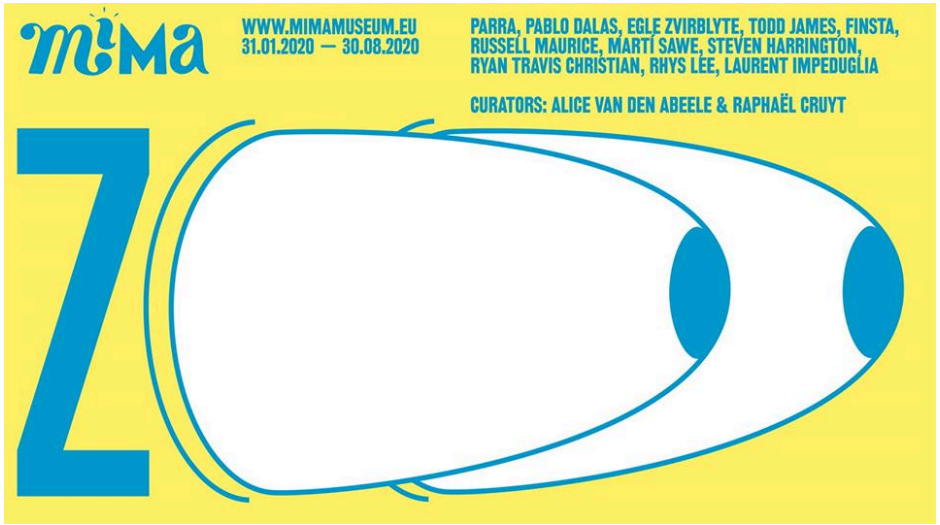
Historische voorbeelden van antropomorfe kunst in de westerse samenleving.

In vroegere tijden hield de symbolische waarde van een dier verband met de reële kenmerken ervan.
In de Egyptische mythologie is het bijvoorbeeld de god Anubis die toeziet op de balsemingen en die de necropolissen beschermt. Hij wordt afgebeeld als een jakhals net omdat dat dier een aaseter is.

In de middeleeuwen introduceerde het christendom het dualisme tussen lichaam en geest. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de aard van mens en dier. De mens verandert nooit in een dier.
Wel deelt hij de dieren in volgens hoe ze aanleunen bij Goed of Kwaad.
De slang of de draak staan daarbij aan het ene uiterste (Kwaad), terwijl de eenhoorn aan de andere kant absolute puurheid uitdrukt.

In de renaissance zorgt de hernieuwde kennismaking met de oudheid voor een samengaan van de christelijke symboliek en die van het heidendom.

De 17e eeuw vormt het hoogtepunt van de interesse voor de oudheid met zijn mythologische variaties.

In de 18e eeuw, de eeuw van de verlichting en het theater, worden dieren 'ten tonele gevoerd' in tragische, komische of morele verhalen zoals de fabels van Jean de La Fontaine.

Buiten werken met fabels als onderwerp is er in de 18e eeuw weinig antropomorfisme in de kunst. Dieren komen vooral voor in stillevens of als huisdieren.

Na de periode van de Romantiek, in de tweede helft van de 19e eeuw, verliest het dier zijn symboolfunctie.

Dieren worden geleidelijk aan een op zichzelf staand onderwerp in de kunst. Tegelijk zien we de eerste vormen van massacultuur ontstaan, die het antropomorfisme een nieuw elan zullen geven.

Dat is vooral het geval in de loop van de 20e eeuw, door de opkomst van nieuwe media, zoals de pers, film, stripverhalen en de reclame.

In de 21e eeuw zijn door de globalisering alle mogelijke antropomorfe symbolen samen aanwezig, ongeacht het artistieke domein.

Tijdens een bezoek aan de tentoonstelling ZOO in het MIMA maakt u kennis met de kijk van 11 kunstenaars op het mens-zijn in de wereld van de popcultuur.
Aan u om te ontcijferen wat de behaarde en gevederde personages ons te vertellen hebben.

Piet Parra (NL)

Beeldend kunstenaar, voormalig profskater, grafisch ontwerper, stylist en muzikant Piet Parra is een typisch voorbeeld van een Europese duizendpoot die zich moeiteloos van het ene naar het andere artistieke of creatieve domein beweegt.

Zijn nonchalante esthetiek combineert een grafisch meesterschap met een absurde poëtische invulling, waarbij met de vrije hand getekende personages en lettertypes zorgvuldig gecombineerd worden.

Niet onbelangrijk: de Nederlander is ook de geniale ontwerper van het MIMA-logo!

«ZOO»

De tentoonstelling omvat originele werken, video' s, sculpturen en een aantal herdrukte affiches van de voorbije tien jaar, waarop onder meer Parra' s kenmerkende hybride personages met volgelkop te zien zijn.

Jérémy Bobel (FR - 1990), Robin Divrande (FR - 1992), Guillaume Fluzin (FR - 1993), Paul Follezou (FR - 1991), Félix Reuter (FR - 1991).

De werken van Jérémy Bobel, Robin Divrande, Guillaume Fluzin, Paul Follezou en Felix Reuter bevinden zich in het spanningsveld tussen individuele en groepsexpressie, tussen een beeldende en beeldhouwkundige uitdrukking om op die manier een gemeenschappelijke ruimte te creëren. Creatie betekent voor deze jonge kunstenaars grensoverschrijdend experimenteren. Ze worden aangetrokken tot verschillende media, wat een weerspiegeling is van de grote verscheidenheid aan disciplines en inspiratiebronnen waartussen zij zich bewegen.

« ZOO»

Hun installatie is in de eerste plaats een spel met de dualiteit dat figuratieve en abstracte elementen, vorm en materie, de collectieve en individuele dimensie in zich verenigt. Vanuit een jungle op de muur komen vormen, voorwerpen, schilderijen, beeldhouwwerken en meubels tevoorschijn die een ruimte opbouwen voor een scène uit het leven en een speciaal bezoek.

Egle Zvirblyte (LTU)

De voluptueuze rondingen in de tekeningen van de Litouwse kunstenares ademen een zelfbewuste vrouwelijke seksualiteit.

Haar werk voelt zowel modern als poppy aan, alsof 'De Dans' van Matisse een passagier was op de 'Yellow Submarine' van The Beatles.

In de beweging van de personages en de felle, uniforme kleurvlakken weerklinkt een grafisch eerbetoon aan het leven en het genot.

De feestelijke sfeer van de tocht naar het midden van het werk voelt aan als een dionysisch inwijdingsritueel waarbij de vrouw centraal staat. Het staat symbool voor de zoektocht naar genot als basis van de vitaliteit. De installatie kreeg de naam 'Tempel van de transmutatie' en bestaat uit drie specifieke delen.

«ZOO»

Speciaal voor het MIMA creëerde de kunstenares een concentrische doolhof op basis van «unicursale» model uit de Griekse mythologie.

Finsta (SW)

Deze Zweedse kunstenaar past zich telkens weer aan aan zijn omgeving. Hij werkt net zo graag met penseel, muis of tatoeëernaald en maakt met zijn kenmerkende stijl naadloos de overstap van galerijen naar grafische bureaus of de openbare ruimte

De vele domeinen waarin hij actief is, vormen voor Finsta bovendien een vruchtbare artistieke voedingsbodem. Zijn belangrijkste esthetische referenties komen uit de graffiti, de tatoeagewereld en het grafische design.

«ZOO»

De installatie waarmee de tentoonstelling opent, is een pastiche op een troonzaal. Autoriteiten verwijzen vaak naar hun macht door afbeeldingen van dieren te gebruiken die symbool staan voor gezag en specifieke kwaliteiten. Hier is de troon van de vorst van de popcultuur leeg, als uitnodiging voor stoutmoedige bezoekers om zich er meester van te maken.

Pablo Dallas (FR)

Deze Franse beeldende kunstenaar en tatoeëerder houdt van de esthetiek van oude animatiefilms. Hij geeft het onderwerp van zijn tekeningen graag de illusie van snelle beweging mee, een techniek die in de animatiefilmwereld 'smears' wordt genoemd.

Een overdreven herhaling van dat effect creëert een nachtmerriegevoel in een kinderlijke wereld die net heel geruststellend beoogt te zijn. Door de Disney-esthetiek – al bijna 100 jaar lang de basis van vele kinderdromen – op die manier te vervormen stelt de kunstenaar onze onvolwassen samenleving aan de kaak, die opgesloten zit in een fantasiebeeld van de wereld, en ver van de werkelijkheid en haar verantwoordelijkheden af staat.

Ryan Travis Christian (US)

Deze kunstenaar uit Chicago schetst met veel virtuositeit een ontluisterend portret van de maatschappij.

De tekeningen van de Amerikaan doen denken aan stills van een meesterwerk uit de tekenfilmgeschiedenis dat niet mag worden vernoemd, omdat het waagde de sluier van onschuld over de ogen van de jeugd weg te halen.

Met de beeldtaal van oude tekenfilms eert Ryan Travis in zijn werk de erfenis van de popcultuur, maar kant hij zich tegelijk tegen het Amerikaanse model. Hij uit kritiek op het conformisme van de mens en de stereotype visie op de wereld die de entertainmentindustrie ons voorhoudt.

Daarnaast kaart hij in zijn werk ook actuele thema's aan, zoals immigratie, geweld of druggebruik.

Todd James (US)

Deze New Yorkse kunstenaar maakte begin jaren 80 initieel naam als graffitikunstenaar onder het pseudoniem REAS.

Todd James haalt zijn inspiratie niet alleen uit graffiti en animatiefilms, maar werd ook beïnvloed door kunstenaars als Willem de Kooning, Peter Saul, Matisse en Franz Kline.

Hij nam deel aan tentoonstellingen als 'Street Market' ,'Beautiful Losers' en'Art in the Street', die de deuren openden naar de hedendaagse kunst voor kunstenaars uit de stedelijke subculturen.

«ZOO»

In zijn voor «ZOO» geselecteerde werken helke hij de militair-industriële lobby waarop de Amerikaanse droomt berust.

Rhys Lee (AUS)

Rhys Lee is afkomstig uit Melbourne. Hij werkt op doek en in keramiek en creëert priesterlijke, hybride totemfiguren in een expressionistische stijl.

Zijn werken zijn doordrongen van de geanimeerde grafische sfeer van cartoons en neigen naar groteske fantasy en het macabere. Elke penseelstreek lijkt snel, nerveus en spontaan aangebracht, met een grote vormelijke vrijheid. Die kenmerken doen denken aan de urgentie en geestdrift die zo kenmerkend zijn voor graffiti, een medium waarmee hij tijdens de jaren 90 intens bezig was.

Zijn werk geeft een getormenteerd beeld van de mens, ook al is het onderwerp voor Rhys Lee slechts een middel om tot een pure picturale creatie te komen.

Russell Maurice aka Gasius (UK)

Deze Engelse kunstenaar behoort tot de zogenaamde 'Comic Abstraction Movement', een stroming die gebruikmaakt van de esthetiek van animatiefilms uit begin 20e eeuw. De meeste kunstenaars uit deze beweging zijn net als hij op de een of andere manier bezig geweest met graffiti.

Hierdoor kwamen ze al zeer vroeg in contact met de grafische stijl van de Amerikaanse comics, die vaak een bron van inspiratie vormen.

Hoewel hij zijn eigen naam gebruikt voor zijn kunstwerken en Gasius voor zijn kledinglijn, zijn beide werelden esthetisch toch met elkaar verbonden. Logischerwijs is het picturale werk van Russell Maurice daarbij het meest vrij en vernieuwend. Russell Maurice combineert in zijn werk personages of vormen gebaseerd op de tekenfilmwereld met een zuiver picturale zoektocht naar kleuren en texturen.

Marti Sawe (ES)

Deze Spaanse kunstenaar maakt schilderijen en sculpturen aan de hand van collages, superposities en kleurcontrasten. De lappendeken van technieken en kleuren levert een resultaat op dat onmiddellijk herkenbaar is.

Achter de plastische schoonheid van de werken gaat een kritische en ongeruste boodschap voor de samenleving schuil. De vele symbolen die aanwezig zijn in Sawe's werk, verwijzen naar de indringing van technologie in ons leven en bijgevolg naar onze vervreemding van de natuur.

«ZOO»

De schilderijen en installaties van de kunstenaar vormen een donkoefening over het doel van technologie, het overweldigende effect van sociale media, het overweldigende eefect van sociale media, debanaliteit van de personificatie van gelijk wat en het gebruik van dieren als symbolen om emoties op te wekken terwijl de mens ze op datzelfde moment aan het uitroeien is.

Laurent Impeduglia (BE)

Het werk van deze Luikenaar wordt vaak gekoppeld aan de Lowbrow-beweging, die haar roots heeft in de streetart, undergroundstrips, arcadegames, de Polynesische tikicultuur, graffiti, tatoeages enz.

Lowbrowkunst heeft vaak een humoristische ondertoon, net als het werk van Laurent Impeduglia, dat nu eens vrolijk en dan weer plagerig of sarcastisch is.

De carnavaleske uitstraling en het overweldigende patchwork aan beelden en betekenissen op het doek verwijzen naar de burleske westerse cultuur, die zijn iconen tot in den treure recycleert.

Het MIMA

Het MIMA is sinds april 2016 ondergebracht in een historisch gebouw in het centrum van Brussel: de oude Belle-Vue-brouwerij aan de Molenbeekse kanaaloever. Het Millennium Iconoclast Museum of Art is een museum voor actuele kunst dat zijn weerga niet kent in Europa. Het getoonde werk put uit zeer uiteenlopende domeinen, van muziek (punkrock, electro, hiphop, folk), grafische creaties (grafische vormgeving, illustratie, design) en sport (skateboarding, surf, extreme sporten) tot de artistieke (film, beeldende kunst, performance, strips, tatoeage, styling) en de stadscultuur (graffiti, streetart) Het MIMA schrijft in een toegankelijke en directe taal een collectief verhaal rond de cultuur die al deze eclectische kunstwerken samenbrengt.

Praktische Info

Tentoonstelling:	«ZOO» – 31.01.20 > 03.01.21
Openingstijden:	Open van woensdag tot zondag. Woensdag, donderdag, vrijdag van 10 tot 18 uur. Zaterdag en zondag van 11 tot 19 uur.
Adres:	Henegouwenkaai 39-41, 1080 Brussel
Contact:	info@mimamuseum.eu 0472/61.03.51
Inkomprijs :	€ 5 voor leerlingen (+12) € 3 voor leerlingen (6 > 12) Gratis voor leerlingen onder 6 jaar. Gratis voor begeleidende leerkrachten.
Rondleiding :	€ 85 per gids voor een groep van maximum 25 leerlingen. Reserveren via info@arkadia.be of 02/319.45.60.